OBSERVATORI URBÀ DE RAFELBUNYOL

L'Observatori Urbà de Rafelbunyol s'establix com el sistema central de governança i seguiment de les polítiques municipals. La seua funció és assegurar el compliment de l'Agenda Urbana de Rafelbunyol i la correcta aplicació del seu Pla d'Implementació, transformant les dades en coneixement útil per a garantir la transparència i la presa de decisions basada en l'evidència.

Com a component clau de l'Agenda, l'Observatori funciona com un instrument d'anàlisi i diagnòstic continu de la realitat del municipi, amb l'objectiu principal d'oferir a tots els agents (socials, econòmics i institucionals) i a la ciutadania una visió actualitzada de l'entorn urbà, promovent la transparència i l'intercanvi de coneixement.

OBJECTIUS

L'Observatori garantix un model de governança i revisió que contribuïx a la millora de la qualitat de les prestacions públiques i a la involucració de la població en un marc a llarg termini.

- Avaluar i monitorar l'execució i el progrés de les actuacions incloses en el Pla d'Implementació i el Programa d'Actuacions de la pròpia Agenda Urbana a nivell local, utilitzant els Indicadors de Seguiment i Avaluació definits. Addicionalment, pot servir com a ferramenta de seguiment i avaluació per a altres estratègies sectorials que s'implementen en el municipi de Rafelbunyol.
- Generar dades descriptives que permeten analitzar i diagnosticar la realitat urbana del municipi de Rafelbunyol, proporcionant als agents socials, econòmics i institucionals, i a la ciutadania en general, una visió global i actualitzada de l'entorn urbà del municipi i els seus barris o unitats territorials, funcionant com un eix de transparència i intercanvi de coneixement.
- Orientar la presa de decisions i la implementació d'accions estratègiques en el municipi, basant-se en l'anàlisi contínua de dades i informació pertinent.
- Mesurar el progrés conforme als 10 Objectius Estratègics de l'Agenda Urbana Espanyola (AUE) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS),

especialment amb aquells indicadors dirigits a avaluar el compliment de l'ODS 11, “Ciutats i Comunitats Sostenibles”.

FUNCIÓ I AMPLITUD DE LA DADA

L'Observatori té la doble funció de ser un repositori sistemàtic i una ferramenta d'anàlisi estratègica. La seua amplitud està dissenyada per a abordar de manera holística la complexa realitat urbana, alineada amb els 10 Objectius Estratègics de l'AUE.

A. Metodologia d'Obtenció de Dades

La metodologia per a l'obtenció i gestió de dades es basa en els següents principis:

- L'Observatori es nodrirà de fonts de dades primàries del propi Ajuntament de Rafelbunyol (registres administratius, servicis, etc.) i de fonts secundàries d'altres institucions i organismes oficials (INE, IVE, Cadastre, Conselleries d'Estadística autonòmiques, etc.).

- Inicialment, es realitzarà la recopilació, ordenació i incorporació de la Línia Base de dades, utilitzant la informació validada en l'Anàlisi Integrada, de l'Ajuntament i d'altres institucions, com a punt de partida.

- S'establirà un procediment formal per a l'aplicació i actualització dels indicadors per part del personal municipal, optimitzant l'obtenció i incorporació contínua de les dades generades per la gestió ordinària de les àrees tècniques.

- Es generaran dades qualitatives i de percepció mitjançant enquestes participatives i consultes puntuals, complementant la informació objectiva amb la realitat social del municipi.

B. Amplitud d'Indicadors

L'Observatori Urbà de Rafelbunyol està dissenyat per a gestionar i articular un ampli espectre d'informació, estructurat en blocs temàtics que reflectixen els 10 Objectius Estratègics de l'AUE. El sistema haurà d'arreplegar una bateria d'indicadors tant generals com específics.

1. **Indicadors Generals Estàndard (Informació Descriptiva)**

L'Observatori ha d'incloure informació descriptiva essencial per a la caracterització urbana contínua, prioritzant l'obtenció de dades desagregables per sexe, edat i unitat territorial (barri, entitat local) sempre que siga possible.

- Població i Demografia: S'arreplegaran dades que reflectisquen la situació i evolució demogràfica del municipi, incloent-hi l'estructura de la població (piràmide de població), les dinàmiques de creixement (natalitat, mortalitat, migració) i les principals taxes de dependència (infància, joventut, envelliment).

- Socioeconomía i Benestar Social: S'inclouran dades que permeten analitzar la realitat socioeconòmica i les desigualtats. Això abasta indicadors de renda i riquesa, taxes de risc de pobresa o exclusió, i dades sobre atenció social i ajudes econòmiques gestionades pel municipi.

- Economia Urbana, Ocupació i Turisme: Este bloc s'enfoca en la productivitat local i l'estructura laboral. S'arreplegaran dades sobre el mercat de treball (taxa d'atur, distribució per sectors), l'estructura salarial (incloent bretxa de gènere), i l'activitat econòmica (nombre d'empreses, comerços i dades de l'activitat turística).

- Vivenda: Les dades clau han de permetre analitzar l'accés i la qualitat del parc de vivenda. Això inclou informació sobre la dificultat d'accés a la vivenda, el preu mitjà del metre quadrat, i la tipologia i característiques de la vivenda (ús principal, secundari o buida).

- Medi Ambient i Canvi Climàtic: Es recopilaran dades sobre la qualitat ambiental i els riscos climàtics. L'enfocament inclou la qualitat de l'aire, indicadors de

sostenibilitat i capacitat adaptativa, el seguiment del consum energètic, les emissions (incloent CO_2 evitat) i la gestió de residus (recollida per fraccions).

- Mobilitat: Els indicadors se centraran en els patrons de desplaçament i la infraestructura de transport sostenible. Es mesurarà l'ús del transport públic i els desplaçaments actius (a peu, amb bicicleta), així com l'extensió de la infraestructura ciclista i el parc de vehicles.

- Model Urbà i Usos del Sòl: S'arreplegaran dades que descriguen el teixit urbà i rural del municipi, incloent-hi la distribució dels usos del sòl (residencial, industrial, comercial, natural/agrícola). També s'inclou la superfície de les zones verdes i la disponibilitat d'instal·lacions esportives i d'oci.

- Cultura i Educació: Este bloc inclou dades sobre l'activitat cultural i la xarxa educativa. S'arrepleguen dades sobre els programes i activitats promogudes per l'Ajuntament, l'ús de servicis culturals (biblioteques, museus) i la caracterització educativa de la població (nivell d'estudis i matrícules).

- Servicis i Convivència: Es tindran en compte dades sobre seguretat ciutadana (delinqüència, infraccions i accidents de trànsit) i la qualitat i disponibilitat dels servicis públics essencials (sanitaris, esportius, educatius).

2. Indicadors Específics de l'Estratègia Local

- El sistema inclourà els 72 indicadors vinculats als 10 Objectius Estratègics de l'Agenda Urbana, prenent com a referència el llistat oficial de l'AUE per a assegurar l'alineació internacional.

- S'integraran els indicadors específics (quantitatius i/o qualitatius) definits en cada Fitxa d'Actuació del Pla d'Implementació, que permeten mesurar l'execució i l'impacte directe de les accions locals.

S'establirà un model de governança per a la gestió, actualització i control de la implementació de l'Agenda Urbana de Rafelbunyol, afavorint la coordinació interdepartamental i la integralidad de les polítiques municipals.

- Es crearà un Grup Motor (o Comité de Gestió**)** integrat per personal tècnic, polític i experts externs, la funció dels quals serà impulsar, coordinar i definir l'execució del sistema d'indicadors i la implementació de les accions de l'Agenda.

- S'assignarà un òrgan tècnic municipal responsable del tractament, qualitat i actualització constant de la dada.

- S'ha de garantir la formació adequada al personal municipal sobre l'ús i l'explotació de la plataforma tecnològica desplegada.

PLATAFORMA TECNOLÒGICA

L'Observatori de Rafelbunyol es basa en la implementació d'una plataforma de ciutat intel·ligent (Smart City) com a repositori i sistema de gestió centralitzat per a l'emmagatzematge i explotació de dades.

- La plataforma formarà part del portal web de l'Ajuntament i funcionarà com a repositori i sistema de gestió centralitzat per a la informació resultant de l'aplicació dels indicadors.

- Es realitzarà la conversió, tractament i estandardització de les dades.

- S'inclourà informació de caràcter georeferenciat que puga ser explotada a través de les capacitats SIG de la plataforma, permetent la visualització dels indicadors sobre mapes interactius.

- S'inclouran ferramentes internes (Quadre de Comandament) i externes (Portal Web) que permeten visualitzar les dades en gràfics, taules i mapes per al personal tècnic i la ciutadania.

TRANSPARÈNCIA, COMUNICACIÓ I AVALUACIÓ

La comunicació i difusió dels resultats són claus per a fomentar la transparència i el cicle de millora contínua.

- Els indicadors seleccionats es visualitzaran en l'Observatori (pàgina web), en gràfics i taules, per a simplificar la seua comprensió i difusió.

- S'elaboraran recursos i materials informatius (fullets, infografies, contingut digital, etc.) sobre els resultats obtinguts de l'observatori que resulten atractius i accessibles per a la població, utilitzant llenguatge clar, inclusiu i no sexista.

- Es realitzaran enquestes participatives dirigides al conjunt de la població, en format en línia i assistit (a peu de carrer per a pal·liar la bretxa digital), amb l'objectiu d'estimar l'opinió de la ciutadania sobre els resultats de les polítiques municipals i el seu grau d'impacte sobre l'AUE i els ODS.

- Periòdicament s'elaboraran informes que reflectisquen l'impacte de les accions i el progrés de l'Agenda Urbana, el grau de compliment dels objectius i l'anàlisi de resultats, facilitant una avaluació interna i externa de l'Estratègia local.

AGENDA URBANA

RAFELBUNYOL

Diputació de València

Ajuntament de **Rafelbunyol**

sequoia pro
Acciones con impacto real

AGENDA URBANA

RAFELBUNYOL

FITXES D'ACTUACIONS

Diputació de València

Ajuntament de Rafelbunyol

sequoia pro
Acciones con impacto real

RUTES D'INTERPRETACIÓ PAISATGÍSTICA: POSADA EN VALOR DE L'ENTORN NATURAL I LA HORTA

Repte 1: Rafelbunyol Sostenible, Resilient i Connectat amb el seu Entorn

CARACTERÍSTIQUES

Prioritat: Baixa / Mitjana / Alta

Termini d'execució: 18 mesos

Pressupost estimat: 45.000€

Finançament: Fons propis / Diputació de València / Fons Europeus

DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ

Aquesta actuació consisteix en la creació, adequació i senyalització d'una xarxa d'itineraris per als vianants i ciclistes que recorren els espais de major valor ambiental i agrícola del terme municipal de Rafelbunyol. El projecte busca connectar de manera segura el nucli urbà amb la horta i les zones naturals perifèriques, transformant camins rurals en recursos actius per a l'oci saludable i l'educació ambiental. Es pretén recuperar el valor històric i paisatgístic del municipi, oferint a la ciutadania alternatives de mobilitat recreativa que minimitzen la pressió urbanística sobre l'entorn agrícola.

La intervenció contempla la instal·lació d'una senyalística homogènia que inclou panells interpretatius en punts d'interès clau. Aquests elements explicaran de forma didàctica el funcionament de l'històric sistema de reg, la tipologia dels cultius tradicionals i la biodiversitat autòctona de la zona. A més, es durà a terme una millora del ferm en aquells trams més degradats, utilitzant materials permeables i tècniques de construcció de baix impacte que garantisquen la integració estètica en el paisatge. L'ús de suports digitals mitjançant codis QR permetrà ampliar la informació sense generar un impacte visual excessiu en l'entorn natural.

Finalment, el projecte respon a una forta demanda detectada en la participació ciutadana, on s'ha manifestat la necessitat de comptar amb més espais verds i rutes d'esplai accessibles. En dotar a la horta d'una infraestructura d'interpretació, no sols es fomenta el turisme de proximitat i l'esport, sinó que es genera un sentiment de pertinença i respecte cap al patrimoni rural. Aquesta acció esdevé una ferramenta de protecció passiva, ja que la posada en valor d'aquests espais és la millor garantia per a la seua preservació a llarg termini enfront de l'abandó o la degradació.

OE AUE IMPLICATS

ODS ASSOCIATS

GOVERNANÇA

Agents: Ajuntament / Associacions agrícoles i esportives / Ciutadania

Nivell de participació: Informar / Implicar / Col·laborar / Consultar

Accions de participació:

- Tallers de camp amb les Associacions agrícoles i esportives per a definir els punts d'interès.
- Jornades de voluntariat ambiental per a la plantació d'espècies autòctones en els marges de la ruta.
- Enquesta digital per a la tria del nom de les rutes i validació dels itineraris.

SOSTENIBILITAT

Mesures de disseny actives

- Codi QR en els panells amb audioguies i informació ampliada en format digital.
- Ús de maquinària de baix impacte ambiental per a la reparació de camins.
- Disseny de senyalística amb materials reciclats i de llarga durabilitat.
- Aplicació mòbil amb geolocalització per a la navegació i report d'incidències.
- Enllumenat solar autònom en punts estratègics (si fóra necessari per seguretat).

Mesures de disseny passives

- Aprofitament de la traça dels camins històrics i séquies existents.
- Ús d'ombres naturals proporcionades per l'arbrat de ribera existent.
- Utilització de paviments de terra estabilitzada (terreny natural) per a mantenir la permeabilitat.
- Selecció de materials amb colors integrats en el paisatge (fusta, pedra).
- Respecte als cicles agrícoles en la planificació de les obres de manteniment.

INDICADORS

- Nombre de quilòmetres de rutes senyalitzades i adequades.
- Nombre de panells interpretatius instal·lats.
- Estimació de persones usuàries anuals de la xarxa de rutes.
- Percentatge de participació ciutadana en les activitats de voluntariat associades.

REGENERACIÓ DEL CINTURÓ VERD PERIURBÀ MILLORANT L'OMBRA I EL CONFORT DELS PASSEIGS

Repte 1: Rafelbunyol Sostenible, Resilient i Connectat amb el seu Entorn

CARACTERÍSTIQUES

Prioritat: Baixa / Mitjana / Alta

Termini d'execució: 24 mesos

Pressupost estimat: 65.000€

Finançament: Diputació de València / Generalitat Valenciana / Fons Europeus

DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ

Aquesta actuació consisteix en la transformació integral dels passejos perimetrals ja existents que envolten el nucli urbà de Rafelbunyol. Actualment, aquests espais presenten un caràcter poc funcional a causa d'un disseny basat en l'ús predominant de palmeres molt distanciades entre si, generant una falta crítica d'ombra i un escàs atractiu per al seu ús ciutadà. El projecte se centra en la densificació de l'arbrat mitjançant la interplantació d'espècies autòctones de fulla caduca i copa ampla que complementen les palmeres actuals, creant així un dosser continu de vegetació.

La intervenció contempla la reconfiguració de les zones d'estada, actualment residuals, per a convertir-les en espais de descans de qualitat. Es preveu la instal·lació de nou mobiliari urbà ergonòmic, fabricat amb materials sostenibles, i la creació de xicotetes àrees de "micro-boscos" en els punts on el passeig és més ample. La selecció d'espècies com el lledoner o la murtra permetrà millorar la biodiversitat local i reduir la temperatura ambiental de manera significativa. A més, es renovarà la pavimentació en punts estratègics per a millorar el drenatge i la frescor del sòl, assegurant que els passejos deixen de ser simples llocs de pas per a esdevenir espais vitals i saludables de convivència.

Finalment, el projecte respon a les queixes ciutadanes recollides en les enquestes, on es reclamava específicament més ombra i espais amables. En lloc de crear noves infraestructures, es dóna valor a les existents, optimitzant els recursos municipals i millorant la transició visual cap a la horta. L'actuació inclou la revisió del sistema de reg per a adaptar-lo a les noves plantacions, assegurant un manteniment eficient i sostenible. Amb aquesta regeneració, el cinturó periurbà de Rafelbunyol recuperarà la seua funció com a pulmó verd i via de connexió social, fomentant que veïns i veïnes utilitzen aquests eixos per a l'esport i el passeig durant tot l'any.

OE AUE IMPLICATS

ODS ASSOCIATS

GOVERNANÇA

Agents: Ajuntament / Ciutadania

Nivell de participació: Informar / Implicar / Col·laborar / Consultar

Accions de participació:

- Marxes exploratòries amb el veïnat per a identificar els punts on l'ombra és més necessària.
- Prova pilot de mobiliari de descans per a validar la seua comoditat abans de la instal·lació definitiva.

SOSTENIBILITAT

Mesures de disseny actives

- Telegestió del reg amb sensors per a evitar pèrdues d'aigua.
- Substitució de lluminàries obsoletes per LED de baixa intensitat lumínica cap al cel.
- Ús de maquinària elèctrica per a la integració del nou arbrat.
- Aplicació de tractaments ecològics contra plagues.
- Auditoria tèrmica anual amb càmeres termogràfiques.

Mesures de disseny passives

- Interplantació d'espècies caducifòlies entre les palmeres (ombra a l'estiu, sol a l'hivern).
- Creació d'illes de frescor mitjançant agrupacions vegetals denses.
- Paviment permeable en les zones de descans per a evitar l'acumulació de calor.
- Orientació de bancs per a aprofitar les brises de la horta.
- Ús de vegetació arbustiva com a pantalla protectora contra la pols i el soroll.

INDICADORS

- Nombre de nous arbres de copa ampla plantats en els passejos existents.
- Metres lineals de passeig amb ombra contínua creada.
- Nombre de noves zones de descans i bancs instal·lats.
- Reducció de la temperatura superficial mitjana en les àrees regenerades.

PROGRAMA D'HORTS URBANS MUNICIPALS: FOMENT DE L'AUTOCONSUM I LA SOBIRANIA ALIMENTÀRIA

Repte 1: Rafelbunyol Sostenible, Resilient i Connectat amb el seu Entorn

CARACTERÍSTIQUES

Prioritat: Baixa / Mitjana / Alta

Termini d'execució: 12 mesos

Pressupost estimat: 30.000€

Finançament: Diputació de València / Generalitat Valenciana / Fons europeus

DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ

Aquesta proposta consisteix en l'habilitació d'una parcel·la de titularitat municipal, per a la seua transformació en un espai d'horts urbans destinats a l'ús ciutadà. El projecte preveu la parcel·lació del terreny en xicotetes unitats de cultiu d'autoconsum, dotades de la infraestructura necessària per al reg i el magatzematge d'eines. L'objectiu fonamental és recuperar el vincle físic i cultural de la població amb la terra, fomentant la sobirania alimentària i oferint una alternativa d'oci actiu i productiu que millore la salut i el benestar dels veïns i veïnes de Rafelbunyol.

Més enllà de la producció d'aliments, el programa es configura com un potent recurs d'educació ambiental i cohesió social. Es preveu la reserva d'espais específics per a ús educatiu i per a col·lectius amb necessitats especials, promovent l'intercanvi de coneixements tradicionals entre les generacions més majors, que dominen les tècniques de cultiu de la horta, i els més joves. La gestió de l'espai estarà regulada per una ordenança municipal que promourà exclusivament l'agricultura ecològica, prohibint l'ús de productes químics de síntesi i fomentant el compostatge de residus orgànics en el mateix recinte, tancant així el cicle de la matèria orgànica a escala local.

L'actuació inclou l'adequació dels accessos i la instal·lació de zones d'ombra comunes que permeten la interacció entre els usuaris, convertint l'hort en un punt de trobada veïnal. Amb aquesta mesura, Rafelbunyol reforça la seua identitat com a poble agrícola, adaptant-la a les noves necessitats urbanes i climàtiques. El programa d'horts urbans no sols ajuda a fixar el sòl i evitar la degradació de parcel·les abandonades en la perifèria, sinó que també contribueix a la biodiversitat urbana en actuar com a reservori de varietats locals i espai de refugi per a fauna útil, com els insectes pol·linitzadors, tan necessaris per a l'equilibri de l'ecosistema local.